

Dosarul nr. 2rh-12/2023
2-20063338-01-2rh-23012023

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Dondușeni (T. Sobolschii)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)
Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție (S. Filincova, G. Stratulat, D. Mardari, M. Pitic, V. Burduh)

ÎNCHEIERE

14 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Mariana Pitic
Oxana Parfeni
Aliona Donos
Ion Malanciuc

examinând cererea de revizuire depusă de către Lazari Terzi,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Lazari Terzi împotriva președintelui raionului Ocnîța, Consiliului raionului Ocnîța, intervenient accesoriu Voinescu Vasile privind anularea dispoziției de eliberare din funcție, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție,

c o n s t a t ă :

La 12 iunie 2020, Lazari Terzi a depus cererea de chemare în judecată împotriva președintelui raionului Ocnîța, Consiliului raionului Ocnîța prin care a solicitat anularea dispoziției nr. 62 din 20 ianuarie 2020, prin care a fost eliberat din funcția de șef serviciu alte domenii în baza art. 86 alin. (1) lit. y1) din Codul muncii, restabilirea în funcția de șef serviciu alte domenii, serviciu deservirea clădirilor și subdiviziunilor Consiliului raional Ocnîța, încasarea salariului pentru perioada lipsei forțate de la muncă pentru perioada 20 ianuarie 2020 până la data emiterii hotărârii judecătorești, încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei și cheltuielilor de judecată în sumă de 3000 de lei.

Prin încheierea protocolară din 10 septembrie 2020 a Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni, a fost atras în calitate de intervenient accesoriu Vasile Voinescu.

Prin încheierea din 23 martie 2021 a Curții de Apel Bălți a fost constatată competența instanței de drept comun din cadrul Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni la judecarea cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Lazari Terzi împotriva președintelui raionului Ocnîța, Consiliului

raionului Ocnîța, intervenient accesoriu Voinescu Vasile privind anularea dispoziției de eliberare din funcție, restabilirea în funcție, încasarea salariului și a prejudiciului moral.

Pe parcursul judecării cauzei, președintele raionului Ocnîța a depus cerere reconvențională împotriva lui Terzi Lazari privind repararea prejudiciului material în cuantum de 34 437 lei.

Prin încheierea protocolară din 17 mai 2021 a Judecătorei Edineț, sediul Dondușeni a fost restituită cererea reconvențională.

Prin hotărârea din 31 mai 2021 a Judecătorei Edineț, sediul Dondușeni a fost respinsă integral acțiunea.

Prin decizia din 17 mai 2022 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Terzi Lazari, reprezentat de avocatul Raducan Irina, casată integral hotărârea din 31 mai 2021 a Judecătorei Edineț, sediul Dondușeni, fiind pronunțată o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii. S-a anulat dispoziția președintelui raionului Ocnîța nr. 62 din 20.01.2020 „Cu privire la concedierea dlui Terzi L.”. S-a restabilit Terzi Lazari în funcția de șef serviciu alte domenii, Serviciu deservirea clădirilor și subdiviziunilor Consiliului raional Ocnîța. S-a obligat aparatul președintelui raionului Ocnîța să calculeze și să achite lui Terzi Lazari, salariul mediu pentru perioada lipsei forțate de la muncă, în perioada dintre 23 ianuarie 2020 până la 17 mai 2022. S-a încasat din contul președintelui raionului Ocnîța în beneficiul lui Terzi Lazari, prejudiciul moral în mărime de 3000 de lei. S-a respins pretenția lui Terzi Lazari privind încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 30 noiembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul de către vicepreședintele raionului Ocnîța, Eugeniu Șipcalov, în interesele președintelui raionului Ocnîța și a Consiliului raionului Ocnîța.

A fost casată integral decizia din 17 mai 2022 a Curții de Apel Bălți și a fost menținută hotărârea din 31 mai 2021 a Judecătorei Edineț, sediul Dondușeni, adoptate în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Lazari Terzi împotriva președintelui raionului Ocnîța, Consiliului raionului Ocnîța, intervenient accesoriu Voinescu Vasile privind anularea dispoziției de eliberare din funcție, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, repararea prejudiciului moral.

La 18 ianuarie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Terzi Lazari a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, solicitând admiterea cererii de revizuire, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei decizii noi privind menținerea deciziei din 17 mai 2022 a Curții de Apel Bălți, fiind redactată în limba rusă (f.d. 18-22).

Examinând admisibilitatea cererii de revizuire, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că aceasta este inadmisibilă, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite încheiere de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă.

Completul de judecată constată că cererea de revizuire depusă de către Terzi Lazari împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție este redactată într-o altă limbă decât limba oficială în care se desfășoară procesul, fără a anexa traducerea acesteia în limba de stat.

La acest capitolul, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, unul din principiile fundamentale ale procesului civil este principiul limbii oficiale de procedură, care este consacrat în art. 118 din Constituție, art. 24 din Codul de procedură civilă și art. 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească.

Astfel, în conformitate cu art. 13 alin. (1) din Constituție, limba de stat a Republicii Moldova este limba română, funcționând pe baza grafiei latine.

Potrivit art. 118 alin. (1) din Constituție, procedura judiciară se desfășoară în limba română.

Conform art. 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecarea cauzelor civile în instanțele judecătorești se desfășoară în limba română.

În corespundere cu art. 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească nr. 514-XIII din 06.07.1995, procedura judiciară se desfășoară în limba română.

Persoanele care nu posedă sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță prin interpret.

În cazurile și în modul prevăzute de legislația procesuală, procedura judiciară se poate desfășura și în altă limbă, în condițiile Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

În cazul când procedura judiciară se efectuează în altă limbă, documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba română.

Din cele menționate rezultă că procedura judiciară poate fi efectuată în altă limbă, însă documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat. Astfel, cetățenii care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă în cadrul procedurilor judiciare, chiar și în ipoteza în care cunosc limba de stat, fiind un beneficiu legal acordat acestora. Totodată, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor orale desfășurate în fața instanței judecătorești, include și dreptul de a întocmi și înainta în instanță acte de procedură sau alte cereri în această limbă.

În această consecvență, instanța de revizuire notează că principiul utilizării limbii oficiale, consfințit în Declarația de Independență a Republicii Moldova, în art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească și art. 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă, impune ca judecarea cauzelor civile să aibă loc în limba oficială a statului.

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului a observat că dreptul de acces la instanță nu este unul absolut și se pot impune anume limitări; acestea sunt implicit admise, deoarece dreptul de acces „prin natura sa, presupune reglementarea sa de către stat, reglementare care poate varia în timp și spațiu, în concordanță cu nevoile și resursele comunității și ale indivizilor” (a se vedea *Stanev vs Bulgaria* [Marea Cameră], 17 ianuarie 2012, §230; *Pasquiuni vs San Marino*, 2 mai 2019, §156).

Condițiile de admisibilitate a unei căi de atac pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului de acces la un tribunal, și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, §24; *Graciova vs Republica Moldova*, 24 ianuarie 2019, §§23-24).

Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, inter alia, *Miessen vs Belgia*, 16

octombrie 2016, §64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, §28; Zubac vs Croația [Marea Cameră], 5 aprilie 2018, §82).

Din cele menționate rezultă că documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat, care este limba română, iar cetățenii-justițiabili care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă, prin interpret, în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, chiar și în ipoteza în care cunosc limba de stat.

Însă, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, include și dreptul de a întocmi și înainta în instanță acte de procedură sau alte cereri în această limbă, dar în mod obligatoriu traduse și în limba de stat.

În aceste condiții, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că atunci când cererea de revizuire este redactată într-o altă limbă decât cea în care se desfășoară procedura judiciară, este aplicabilă sancțiunea procedurală sub forma inadmisibilității cererii de revizuire.

Or, în conformitate cu articolul 10 alin. (1) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Pe cale de consecință, instanța de revizuire notează că ignorarea de către subiectul procesual civil a prescripțiilor legale și a condițiilor de legalitate a cererii de revizuire ar lipsi procedura civilă de eficiență și ar submina efectele actului de justiție.

În acest sens legiuitorul a instituit în procesul civil instituția sancțiunilor procedurale, una dintre care este perimarea, adică sancționarea pasivității participanților la proces.

Astfel, neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a unui act de procedură atrage după sine perimarea, ca sancțiune procedurală pentru neglijența părților sau a participanților la proces în îndeplinirea obligațiilor sale procedurale, precum și de intenția acestora de a abandona procesul civil.

Respectiv, perimarea fiind o consecință a lipsei de străduință și insistență în desfășurarea procesului civil.

Din considerentele expuse supra și având în vedere că cererea de revizuire depusă de Terzi Lazari este redactată într-o altă limbă decât cea în care se desfășoară procedura judiciară, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de revizuire urmează a fi respinsă ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească, art. 24 alin. (1), art. 269-270, art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de către Terzi Lazari împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Lazari Terzi

împotriva președintelui raionului Ocnița, Consiliului raionului Ocnița, intervenient accesoriu Voinescu Vasile privind anularea dispoziției de eliberare din funcție, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, repararea prejudiciului moral.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Mariana Pitic

Oxana Parfeni

Aliona Donos

Ion Malanciuc